

• S • G • B • T • B •

• T • G • G • T •

z. B. A. h

W. A.

J. q. 259.

53
COLLEGII TERTII
In Augustanam Confessionem
DISPUTATIO XX.

continens
ANTIΘΕΣIN ARTICVLI VII.

De Ecclesia,

Et in specie,

De tribus argumentis nostris posterioribus à Becano examinatis: quibus probatur, Ecclesiam errare posse:

Proposita

In Electorali Academia VVittebergensi,

P R Æ S I D E

JACOBO MARTINI S.S. Th.

Doct. & Profess. Publ. Primario, Facult. Theol.

Seniore, ac Templi Arcis Præposito,

R E S P O N D E N T E

JACOBO STEGIO Straupizensi Lusato.

In Auditorio Collegii Veteris

Ad diem Sept.

WITTEBERGÆ,

Typis Hæredum SALOMONIS AUERBACH, Acad. Typogr.

ANNO M DC XXX.

COLLEGIUM TERTIUM
In Augustanam Confessionem

DISPUTATIO XX.

CONTINENS

ARTICULOS ARTICULI VII.

De Ecclesia

Haec species

De rebus argumentis nostris po-

terioribus et secundum examinationis: quibus pro-

ponitur etiam in rebus:

Proposita.

In Electorali Academia Vitebergensi.

PARVVS DE

JACOBO MARTINI S. Th.

Doc. & Prof. Publ. Primario Facult. Theol.

Secundae ac Facult. Artis Praeceptor.

LEONORIVM

JACOBO STEGIO S. Th. Praeceptor.

In Universitate Collegii Vitebergensis.

Adhuc

Typis Jacobini & Gnomis A. B. R. A. C. I. E. S. I. P. O. G. R. A. P. H. I. C. I. S.

Anno M DC LXX.

D. O. M. A.

Continuatio.

HActenus ergo vidimus, quomodo contra primum argumentum nostrorum Theologorum, desumptum à statu Ecclesiae Veteris Testamenti, disputaverit Becanus, nempe quod oleum & operam perdiderit, nihilque contra tam manifestam veritatem effecerit. Sequuntur nunc tria posteriora, de quibus hac disputatione agemus, & quae contra illa excipiat Jesuita, breviter examinabimus.

THESIS I.

Secundum ergo argumentum nostratum ita proponit Becanus § 48. *Secundo, inquit, sic objiciunt: Ecclesia deficiet à fide tempore Antichristi, ut praedixit Apostolus 2. Thess. 2. v. 3. Nisi venerit discessio primum, (id est defectio à fide, & revelatus fuerit homo peccati, id est, Antichristus. At jam pridem revelatus est Antichristus, quem constat esse Pontificem Romanum. E. Jam pridem Ecclesia defecit à fide. Respondeo. Minor aperte falsa est. Major dupliciter potest intelligi. Primo de defectione omnium fidelium. Secundo de defectione aliquorum. Priori modo falsa est, non solum ex nostra, sed etiam adversariorum sententia. Nam ipsi dicunt Antichristum jam venisse, & tamen negant omnes fideles defecisse à fide, alioquin faterentur, se quoque defecisse, cum & ipsi suo judicio, fideles sint. Posteriori modo vera est, quia aliqui fideles deficient à fide, tempore Antichristi, quod tamen mirum non est. Nam à tempore Apostolo-*

rum singulis atatibus aliqui defecerunt, ut Nicolaita, Marcionista, Novatiani, Arriani, Donatista, Pelagiani, Severiani, Iconomachi, Cathari, Waldenses, & plures alii.

II. Respondeo i. Non puto ullum Lutheranorum ita argumentari, ut hic fingitur à Jesuita, licet allegato loco Pauli ostendere soleamus, in Ecclesia publicam horrendamque defectionem fieri posse. Est enim in Græco vox ἀποστασία, sive defectionis, qua defectionem à fide notari dubium non est, quandoquidem id dictionis Græcæ significatio planè declarat. Est enim ἀποστασία à fide in Christum, puritateque institutionis Evangelicæ perfida recessio, & ad impium cultum declinatio, juxta hominum commenta. Ut etiam idem haud obscurè arguit contextus, docens quod ἀποστασία illa sit ingens seductio Antichristi, sub cujus regno à fide Christiana innumerabiles copiae & myriades hominū sint defectura. Nam cum ἀποστασία sine adjectione nominetur, non potest restringi ad paucos. Quia ergo non alii possint intelligi apostatae, quàm qui prius nomen Christo & Evangelio dederunt, patet, Paulum prædicere generalem quandam visibilis Ecclesiae defectionem, quæ longè lateque in majori hominum multitudine grassatura sit.

III. Manifestum id quoque est ex loco parallelo 1. Timor. 4, ubi Apostolus de eodem planè regno & seductione Antichristi differens: Spiritus inquit, certo loquitur, quod in posteroribus temporibus ἀποστασίουτα deficiant AFIDE, & doctrinam, Daemoniorum proponent, de conjugio & cibis: quam in papatu regnasse, & etiamnum regnare videmus.

IV. Præterea videtur Apostolus respicere ad duas illas Christi prophetias. Alteram, qua prædicit, Evangelium regni prædicandum esse in universa terra, in testimonium omnibus gentibus, Matth. 24. v. 14. Alteram, qua prædicit se in adventu suo vix inventurum fidem, Luc. 18. v. 8. uti etiam huc referendum est vaticinium Johannis Apoc. 17.

V. Et licet defectio ista quodam modo ac ratione referri queat ad Arrianismum, qui olim totum Orientem occupava-

cupavit, ut & Mahometismum: potissimum tamē ad Antichristum pertinere, inde cerro constat, quod Paulus istam ipsam apostasiam, & Antichristum dicat regnaturum esse in medio Ecclesiae & Templi Dei, 2. *Thess.* 2. v. 4. Mahometismus verò sit propalam extra Ecclesiam.

VI. Hac propterea paulò accuratiùs explicare, & evolvere debuimus, quod fex & grex Jesuitarum, imò & hoc loco ipse Becanus, quo vulnera meretricis magnæ sanarent, carneumque suum idolum ab Antichristi suspitione liberarent, commenti sint aliam hujus *ἁποστασίας* in epietaticnem, nempe significari per illam secessionem popularem à Romano Imperio, & hanc secuturum ejusdem excidium & totalem dissolutionem.

VII. Hac hypothesi sic constituta ac fictâ, superstruunt ac colligunt, manipulares illi ac servi Antichristi, *Antichristum nondum venisse*, cum vi hujus oraculi Apostolici demum post excidium Romani Imperii venire debeat; illud verò haud dum dissolutum aut excisum sit. Hanc ergo collectionem & argumentationem falsam niti hypothesi, ex nostræ dicti Apostolici resolutione & explicatione est manifestissimum.

VIII. Cui etiam hoc addamus; Quod vox *apostasie* secundum subjectam materiam sit intelligenda. Quia igitur nulla in toto hoc contextu Apostolico, neque in antecedentibus, neque in consequentibus versibus & periodis, Romani Imperii explicata sit mentio; sed tantum de rebus Theologicis, & nequaquam de Politicis tractatur; quâ quæso conscientia ejusmodi glossam affluere poterunt Jesuitæ Apostolo Paulo, quam neque vis vocis absolutè positæ (Nam *apostasie* quando absolutè posita reperitur, nunquam regni alicujus externi ruinam aut dissolutionem significat, sed secessum à fide) per se reddit, neque subjecta materia largitur, neque præcedentium & consequentium contextus admittit, neque rei, de qua ex professo pertractatur, qualitas ei suffragatur?

IX. Quibus ita explicatis, sic argumentamur: *Quo tempore*

tempore horrenda & præteritis temporibus in Ecclesia nunquam audita fiet à fide defectio; eo tempore publicum ministerium, quoad quamplurimos fidei articulos deficiet: Atqui juxta Apostolum Paulum tempore Antichristi erit ejusmodi horrenda defectio; Ergo juxta Apostolum Paulum, tempore Antichristi publicum ministerium, quoad quamplurimos fidei articulos deficiet. Majoris connexio probatur; nam aliàs non posset esse, vel dici tam horrenda defectio à fide, qualis hætenus in Ecclesia non fuit audita: oportet enim ut sit omnium maxima, tum autem omnium maxima est, quando non tantum auditores, sed ipsum quoque publicum ministerium à fide deficit.

X. Quid autem ad hoc Becanus? Circa rem vagatur, ad rem nihil respondet. *Non intelligi*, inquit, *omnium fidelium defectionem*. Sed quis Lutheranorum hoc dixit unquam? quippe qui semper electos & verè fideles excipiunt, neque statuunt ad ejusmodi defectionem adserendam & demonstrandam requiri, ut evincatur & ostendatur publicum ministerium in omnibus fidei articulis deficere, (tùm enim planè non esset Ecclesia, neque orthodoxa, neque hæretica, sive falsa, sed cætus paganus, qui extra Ecclesiam, suam idolomaniam ac falsum cultum exercent, ut est Synagoga Judaica, Turcica &c.) sed sufficere dicunt, si evidenter probetur, id fieri in bene multis. Intelligunt ergo & urgent, defectionem non levem & quorundam, sed gravem, maximam & plurimorum, ita ut paucissimi sint permanens in vera fide, qui ob paucitatem nimiam à cætero corrupto cætu magno, dignosci & distingui non possint.

XI. Omnino ergo ut certò statuimus ac affirmamus, Antichristum venisse; sic contrà constanter negamus, illius tyrannidem tam potentem esse, ut ad defectionem & veritatis abnegationem verè fideles & electos cogere valeat: Idque non propterea (ut injuriosè nobis objicit Becanus) ut nos à numero deficientium excipiamus; sed quia Spiritus Sanctus hoc unicum hac in questione, & nihil aliud præter hoc, ut credamus, statuamus & profiteamur, in manifesta scriptura, inculcet, mandet & requirat.

12. Tan-

XII. Tandem contra nos non disputat Becanus, sed potius nostram sententiam confirmat, quando plenis buccis concedit, singulis ætatibus à tempore Apostolorum aliquos defecisse, ut Nicolaitas, Marcionitas, Arrianos, Donatistas, Pelagianos &c. & concludit tandem: *Et plurimi alii.* Nam licet facum facere velit sôphista voce *Aliqui:* quâ persuadere fatagit, non integras Ecclesias, sed tantum aliquos ex illis defecisse: nunquam tamen id nobis persuadebit. Centies diximus, nostram sententiam non esse, totam Catholicam Ecclesiam, aliquando defecisse, vel etiam deficere posse; sed de particulari loquimur Ecclesia, & quatenus visibilis est. Quis negabit Arrianam Ecclesiam, fuisse integram vel totam Ecclesiam, (licet sacriratione Catholicæ particularis) occupabat enim totum Orientem. Quales etiam fuerint Donatistarum & Pelagianorum Ecclesia, ex Augustino & aliis patribus notum est; nihil dico de cæteris. Hoc ergo nobis quando concedit Becanus, habemus quod volumus, nempe Ecclesiam, ut particularis & visibilis est, errare posse, & deficere à fide: Et inde inferimus: Quia papana Romana Ecclesia est particularis & visibilis, utique etiam ipsam errare, ac à fide deficere posse; imò defecisse.

XIII. Pergit Becanus s. 49. *An verò Apostolus, qui adducitur ad probationem majoris, loquatur de defectione à fide, certum non est. Multi putant illum loqui de defectione ab Imperio Romano, ut Hieron. Epist. 15. ad Algasiam quæst. 11. Nisi, inquit, venerit discessio primum, quod Græcè dicitur apostasia, ut omnes gentes, quæ Romano Imperio subjacent, redeant ab eo. Et nisi Romanum imperium antea fuerit desolatum, & Antichristus præcesserit, Christus non veniet, qui ideo venturus est, ut Antichristum destruat. Idem sentiunt Tertullian. lib. de Resurrect. carn. cap. 24. & multi in commentario illius loci. Sed quicquid sit de sensu verborum Apostoli, certum est, non totam Ecclesiam, sed aliquos de Ecclesia defecturos à fide tempore Antichristi, quod non est contra nos.*

XIV. Respondemus primum. Patrum auctoritatem nihil derogare auctoritati Sacræ Scripturæ. Nos ex ipso con-

textu

textu sacro evidentissimè demonstravimus, nequaquam agere Apostolum de defectione politica à Romano Imperio, sed publicè intimare spirituales defectionem à fide. Deinde res ipsa & manifesta experientia interpretationem istam solidè & evidenter refutat. Nam Antichristum & venisse, & publicè revelatum & declaratum esse Pontificem Romanum, qui non videt, nihil videt, & per nos, si aliter fieri nequit, cæcus maneat, & nūquam oculos aperiat; licet ex animo meliorem ipsi mentem precemur.

XV. Deinde quod in specie attinet Hieronymum, is in commentario suo locum hunc non simpliciter interpretatur de discessione gentilium à Regno Romano, sed hæc sunt ejus verba: *Quod discessionem hic dicit, alibi refugam appellavit. In Latinis Exemplaribus utrumque ita intelligendum est, quod nisi venerit refuga VERITATIS, sive sui principatus desertor, sive discessio gentilium à Regno Romano.* Et licet loco allegato mihi p. 58. dicat Tertullianus. Statum Romanum indigitari ab Apostolo: intelligenda tamen ejus verba sunt, ut & cæterorum patrum tantum, de quadam Romani Imperii debilitatione, quam ante mundi finem fieri oporteat, quam etiam nos Lutherani vaticiniis Danielis instituti credimus, & experientia testimonio edocti coram aspiciamus. Non ergo (ut Pontificii volunt,) de destructione totali: ac si hæc Pauli esset sententia, oportere monarchiam Romanam destrui prius, & excindi prorsus, antequam totus ille defectus, Antichristus veniat. Absit, ut hoc statuatur Tertullianus vel ullus orthodoxorum patrum. Quandoquidem hoc fabuloso commento sacrosancta authoritas oraculorum Danielis labefactatur, ac convellitur, quippe qui luculentissimè testatur, quartam Monarchiam (quæ Romana est) quantumvis in extremo vix luteis stantem pedibus & vehementer debilitatam; duraturam tamen esse usque ad finem mundi, nec ullius Regis terreni armis penitus subvertendam i. e. excindendam, donec lapis ille grandis, avulsus à monte, universa hujus mundi regna comminuat, & in nihilum redigat, quod die Domini novissimo futurum nemo dubitat.

XVI. Verum enim verò, si veritatem loqui velimus, neque debilitatio ista, neque hæc totalis destructio Romani Imperii, quæquam faciunt ad præsentem apostasie vocem: cum de Romano Imperio nulla planè hic injiciatur mentio, uti ex argumentis antea allatis est manifestum, & ipse textus manifestus contrarium testatur.

XVII. Tandem quod dicit Becanus, *Non totam Ecclesiam, sed aliquos de Ecclesia defecturos à fide tempore Antichristi*, committit rursus fraudem in vocibus *Aliquos & Totam*. Nam neque nostra est sententia, ita totam posse doleri Ecclesiam Domini, ut nulla omninò neque invisibilia membra, remansura sint; interim totam posse tolli quoad puritatem visibilem. Quod verò quando fiet, non *quidam*, quasi pauci, deficient, sed adeò multi, ut quoad externam faciem tota defecisse videatur: Atque talem fore statum Ecclesie, sub tyrannide Antichristi, prædixit hic Scriptura sacra: quod omninò est contra Jesuitas.

XVIII. Tertiam porrò objectionem suo modo ac more, hoc est Sophistico, proponit & resolvit Becanus §. 50. *Tertiò, inquit, objiciunt illud Rom. 9. v. 27. Deficiet hostia & sacrificium: quod interpretantur de defectione Ecclesie. Respondeo. Extant clarissima testimonia in contrarium, quæ hætenus citata sunt; cur unum illud ex Daniele, quod obscurum est, his omnibus anteponunt? Nimirum in hac re imitantur Donatistas, qui ut ostenderent Ecclesiam in sola Africa remansisse, citabant illud Cant. 1. v. 6. Indica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie. Unde sic ratiocinabantur. Ecclesia cubat in meridie; sed Africa est in meridie, ergo Ecclesia cubat in Africa, extra Africam ergo non est. Quos refellit Augustinus, in lib. de Unit. Eccles. cap. 16. hoc potissimum argumento. Multa sunt clara scriptura testimonia, quæ docent Ecclesiam toto orbe diffusam esse. Ergo malè faciunt Donatista, cum ex uno obscuro testimonio conantur probare, Ecclesiam esse in sola Africa.*

XIX. Nugæ sunt Jesuiticæ. Quis est ex nostris, qui hunc Danielis locum pro hac questione probanda allegat? Nullus & Nemo, Jesuita, mordet se in sacco. Probè scimus

B

mus

mus Lutherani, prophetam ibi agere de sacrificiis Leviticis, quæ in desolatione & excidio urbis Hierosolymitanæ, cessatura affirmat. Id quod etiam ex verbis Christi *Matth. 24. v. 15.* colligimus. Mirum est (argutè inquit D. Meifartus) quod non fingit, nos allegare verba *Gen. 47. v. 15.* cum defecisset emptoribus pecunia, *Jos. 5. v. 12* d: fecit Man in crastino, dum comedissent de fructu terræ, *1. Sam. 9. v. 7.* panis defecit in vasis nostris. Hoc modo, si modo voluisset Becanus, ingens profectò mentiendi spacium habuisset.

XX. Quæ de Donatistis subjicit, supra sufficienter refutata sunt. Quare rursus verbis Dn. Meifarti utètes; Jesuitam cum monachis suis ad Africanos abire jubemus, apud Lutheranos non inveniet hospitium.

XXI. Interim silentio involvere non possumus, quod Becanus Donatistas introducens hunc in modum argumentetur: *Ecclesia cubat in meridie, sed Africa est in meridie; ergo Ecclesia cubat in Africa: extra Africam ergo non est.* Mirum! tam argutum ac difficile Becano hoc videtur argumentum, ut ipse respondere non audeat, sed optimum maximum Patrem, Augustinum, substituatur.

XXII. Profectò mei discipuli, quibus olim Logicam profitebar, illud rudentis asini voce indignum judicassent, quippe qui longè melius de sacco, decidente è tergo suo, diceret, quam Becanus Donatistas argumentantes introducat, & (quod in tanto Doctore magistroque Synagoge Pontificæ mirandum) crassissima vitia & *doxologia* turpissimam & ferulis dignam, non animadvertat. Quæ an commissa sint à Donatistis, vel ipso Becano, indoctè ipsorum rationes resolvende, ipsi Jesuitæ viderint.

XXIII. Nos vitiosissimam illam argumentandi formam esse demonstramus. Primum enim est syllogismus in secunda figura dispositus, sed ex propositionibus purè affirmantibus; quod est contra naturam syllogismorum secundæ figuræ. Deinde laborat vitio quatuor terminorum: Aliud enim est *cubare in Africa*, & aliud, *esse in Africa*; Hoc enim tantum.

tum existentiam dicit, illud cum existentia conjungit existendi modum, nempe *cubationis*; non enim idem sunt esse in hypocausto, & cubare in hypocausto, cum quis in illo esse possit, licet in illo non cubet; Ad summum, non statim qui alicubi est, ibi cubat. Tertio non recte inferitur conclusio. Primum enim ambiguum & adhuc in dubio, an inferri debeat *Ecclesia cubat in Africa*: an, *Ecclesia est in Africa*: quæ verò sunt distinctissima. Nam posset esse Ecclesia in Africa, si in illa migraret, licet non ibi haberet fixam sedem & sic cubaret: quod verò pro Donatistis nihil faceret. Deinde conclusio illa posita non directe inferitur ex præmissis. Necessum enim est, ut minor terminus sit subjectum, & major prædicatum; In Becani autem illata conclusione fit contrarium, nempe subjectum ejus est major, & minor est prædicatum. Quare hæc deberet inferri conclusio *Ergo in Africa cubat Ecclesia, vel Africa est, in qua cubat Ecclesia*.

XXIV. Quid? Quòd hæc conclusio ex præmissis nullo modo inferri possit. Nam illud *cubat*, conclusionem ingredi nequit. Sic argumentor: *Omne, quod legitime ingreditur conclusionem, illud est major vel minor, vel alterutrius pars*; Atqui illud, *cubat*, neque est major, neque minor terminus, neque alterutrius pars; Ergo illud, *cubat*, non legitime ingreditur conclusionem: Et per consequens, nullo modo ex datis præmissis, hæc conclusio inferitur: *Ecclesia cubat in Africa, vel: Africa est, in qua cubat Ecclesia*. Major est cetera ex Logicis. Minorem probamus, supponendo illud, *cubat*, non esse ipsum majorem vel minorem terminum, quod per se manifestum; neq; verò pars est; est enim pars prædicati, imò potior pars, ipsum nimirum verbum, quòd postmodum determinatur addito illo; *in meridie*. At prædicatum majoris, ut & minoris & omnia, quæ ad illud pertinent, sunt & constituunt medium terminum, quem neque secundum totum, neq; secundum partem conclusionem ingredi posse, sciunt tyrones Logici.

XXV. Verum nullus dubito affirmare, Donatistas, syllogismum tot vitiis scatentem; nunquam somniasse, ne-

dum formasse, scopæ enim dissolutæ sunt, nihil minus quã syllogismus. Urut autem sit, sive Becano sive Donatistis vitia ista tribuamus, nihil ad nos. Hoc tantum sciat Jesuita, tam crassam ruditatem & ignorantiam in argumentis Lutheranorum, ipsum nunquam monstraturum.

XXVI. Pergit Becanus, & §. sr. allegat ipsa verba Augustini: *Verba Augustini sunt hæc, inquit, scrutamini scripturas canonicas, & eruite aliquid manifestum, quo demonstretis Ecclesiam in sola Africa remansisse &c. Aliquid proferte quod non egeat interprete, nec unde convincamini, quod de alia re dictum sit, & vos illud ad vestrum sensum detorquere conemini. Videtis enim nunc illud unicum, quod proferre consuevistis, ubi pascis, ibi cubas in meridie, quantum excussis omnibus ejusdem loci verbis, longè aliud indicat, quàm vos putatis. Et, si hoc sonaret quod vultis, Maximiniana vos in eo vincerent. Magis enim meridies provincia Byzantium Tripolis, ubi illi sunt, quam Numidia, ubi vos prepolletis. Ita ergo ipsi possunt germanius & distinctius gloriari de meridie, ut eos excludere ab hæc sententiâ non possitis, nisi in illis verum sensum & Catholicum teneatis. Aliquid ergo proferte, quod non contra vos verius interpretetur, sed quod interprete omnino non egeat. Sicut non eget interprete: Terra tua orbis terrarum &c. Sicut non eget interprete: convertentur ad Dominum universi fines terræ, & sicut non eget interprete: Eritis mihi testes in Jerusalem, & in tota Judæa & Samaria, & usque in totam terram &c.*

XXVII. Nunquid dixi, ejusmodi syllogismum, ut vitiosè à Becano formatus est, ne somniasse quidem Donatistas? Id enim allegata verba Augustini, quibus sententiâ & argumentum Donatistarum proponitur, evidenter evincunt, quippe quæ syllogismum non in secunda, sed in prima figurâ continent ejusmodi: *Quæ Ecclesia pascit, & cubat in meridie, illa est in sola Africa; At vera Ecclesia pascit & cubat in meridie; Ergo vera Ecclesia est in sola Africa.* Respondet Augustinus dupliciter, 1. committi à Donatistis fallaciam phraseos, cum Spiritus S. phrasin illam; *pascere & cubare in meridie*, non ita intelletam velit, ut illam Donatistæ torquent & accipiunt. Deinde respon-

spondet per concessionem phraseos, simulque negat majoris consequentiam, cum Maximinianistæ possint germanius & distinctius gloriari de meritis, ut ipsos excludere nequeant Donatistæ. Manent ergo vitia penes Becanum. Sed ut diximus, hæc nihil ad nos, ut enim in nullo comparari Lutherani possimus cum Donatistis; in multis contra Papistæ & Jesuitæ, ut supra evidenter demonstravimus; sic neque locum illum Canticorum 1. v. 6. pro hac quæstione allegamus, ut modò quoque diximus.

XXVIII. Pergit Becanus §. 52. Simili modo refellendi sunt nostri Adversarii, scrutentur scripturas canonicas, & eruant aliquid manifestum, quo demonstrant Ecclesiam à fide defecisse; Aliquid proferant, quod non egeat interprete; sicut non eget interprete, porta inferni non prævalebit adversus eam: sicut non eget interprete, ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. Sicut non eget interprete: Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Sicut non eget interprete: Ecclesia est columna & firmamentum veritatis; & quæ similia sunt. Nam illud quod proferunt ex Daniele: Deficiet hostia & sacrificium, nihil ipsis patrocinatur, nisi ipsi sint interpretes. Nam alii non interpretantur de defectione Ecclesie Christiane, ut ipsi, sed de defectione Synagoge Judæorum. Ex eo autem quod Synagoga defecerit, non sequitur Ecclesiam quoque defecisse, aut defecturam esse, imò contrarium, ut supra ostendi.

XXIX. Sed nihil ad rem, oleum & operam perdit Becanus. Quomodo enim simili modo nos potest refellere, cum simile, ad quod respicit, non sit nostrum, sed à Jesuita fictum. Committit ergo vitium *μη ἀδύτῳ*. Retorqueo ergo cum Domino Meifarto in ipsos Pontificios: Nempe simili modo illos refellendos esse. Scrutentur scripturas canonicas, non apocryphas, & eruant aliquid & solidum & manifestum, quo demonstrant Ecclesiam Romanam à fide non defecisse. Aliquid proferant, quod non egeat interprete, quod & solidum & perspicuum, neque nitatur aliqua tacita hypothesis maximè dubiâ adhuc, indeque principium petente.

XXX. Dictum illud *Matth. 16. v. 18. Porta Inferni non*

B. 3

præva-

prævalent adversus eam, est quidem clarum & perspicuum, nisi glossis papisticis obscuretur; contra illas autem omnino vera indiget interpretatione: Quod nimirum sit promissio de perpetua nullisque seculis interrumpenda conservatione Ecclesiæ Catholicæ, quæ suo fundamento innixa, contra omnem impetum Diabolorum inconcussa perstet ac consistat. Inde autem non licet statim inferre: Ergo Ecclesia Romana non potest deficere à fide vel errare, nequam. Nam Catholica Ecclesia ut ad nullum locum, sic neque ad urbem Romanam est alligata.

XXX. Satis clarum quoque est dictum alterum: *Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.* Quomodo verò hoc faciet pro Papis Romanis, Antichristis illis, qui non Spiritus Sancti templum, sed cloaca ipsius Diaboli, ac sentina omnis cacodoxias & malorum extiterunt?

XXXII. Dictum quoque tertium satis clarum est, quo Christus dicit Luc. 22. v. 32. *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Quid verò inde? Num inferendum: Ergo fides Petri nūquam defecit, aut deficere potuit? Sed falsum hoc; abnegavit enim Christum: qui sanè error & defectio erat maxima. Docemur ergo inde, mirabilia esse Dei consilia in sanctis suis, atque salutem ipsorum non in eo primariò consistere, ne ipsi cadant, sed ne Dominus ipsos finaliter deserat, & erigere desinat. Christus ergo omnino oravit pro Petro, & citra controversiam impetraverat, non quidem ne Petri fides ullo modo deficeret, sed ne finaliter deficeret, & sic periret. Prævidens enim Dominus lapsum Petri, oravit, ut Pater ipsi gratia sua succurreret, quo resipisceret, & à lapsu resurgeret. Malè ergo & ἀουδογίως argumentatur Papani, ab exauditione precum Christi, ad negationem omnimodi lapsus ac defectus Petri. Hunc enim prævidebat (ut diximus) Christus, cum orabat; quia verò prævisio falli non poterat: id ergo Christus precibus obrinuit, quod oravit, nempe ne in illo lapsu periret, sed resurgeret & servaretur. Quid autem hoc ad Papam Romanum; qui nunquam fuit, neq; erit Petrus, sed potius, ut Antichristus, sic Anti Petrus est.

XXXIII. Sic quoque perspicua sunt verba Apostoli, 1. Tim. 3. v. 15. *Ecclesia est columna ac firmamentum veritatis*: si genuinam Pauli sententiam sequamur, & non concedamus, ut glossis perversis papisticis obscuretur ac pervertatur. Est enim Ecclesia vera columna veritatis, sed quæ extructa sit, non super Papam Romanum, sed super basin sive fundamentum veritatis Apostolicæ & Propheticæ *Ephes. 1.* ac inde tanquam è quodam divino semine per auditum verbi ac fidem enata, & exurgens: Unde etiam non simpliciter columna, sed *columna veritatis*, nempe cœlestis, dicitur, idque ratione confessionis aut professionis doctrinæ cœlestis, & ratione conservationis hujus cœlestis depositi. Id quod de Papa Romano, vel Romana Ecclesia intelligi non potest, multo minus (quod Papani conantur) hinc probari, Papam & Romanam Synagogam errare non posse, quod ipsi sint Ecclesia Christi, eoque immota veritatis columna. Jam modo enim dictum est, qua ratione ac respectu Ecclesia sic dicatur. Et Thomas ipse hoc loco Ecclesiam definit, esse totam unitatem fidelium, allegans illud Rom. 8. *Quos vocavit, &c.* Uti etiam Cajetanus hoc eodem loco describit Ecclesiam esse congregationem omnium fidelium. Quare omnes pii ac fideles intelliguntur, quos idem Paulus *Philip. 2. v. 16.* vocavit luminaria & ceu candelabra, in mundo lucem aut sermonem veritatis sustentantia, & cæteris mortalibus ad vitam præferentia: Haud secus ac in Apocalypsi quoque Ecclesia pingitur per candelabra, & Christus dicit, pios esse lucem, & jubet, ipsos lucere coram hominibus.

XXXIV. Nequaquam ergo hinc inferendum est: *Ecclesiam esse super scripturam aut verbum Dei*, ut blasphemant Papani: sed contra, illam nasci ex verbo, eoque illuminari, & super id extructam ac fundatam esse, & hoc verbum tanquam unicam lucernam in hac obscura valle umbræ mortis, Petro teste, sequi debere.

XXXV. Tandem quod spectat verba apud Danielem cap. 9. v. 27. *Deficiet hostia & sacrificium*: prædicit illis Angelus Gabriel solennem & publicam sacerdotii Levitici abrogationem,

nem, qua testificaturus sit Deus palam omnibus, sibi gentem illam & sacrificia Levitica ingrata esse, cum veram Ecclesiam per prædicationem Evangelii de Christo collectam, verumq; sacrificium & sacrificiorum corpus in eodem Jesu Christo ostendisset.

XXXVI. Quatenus ergo verbis illis, sacerdotii Levitici abrogatio prædicitur, eatenus quidem pro nostra sententia allegari nequeunt. Quatenus verò totius populi Judaici simul defectio à veritate cœlesti, rejectio & obcœcatio significatur, omninò nostra sententia confirmatur, quando quidem probatur, quod tota Ecclesia visibilis deficere, & à vero DEO se avertere possit; cum id fecerit populus Judaicus, qui populus Dei electus erat, & sic aliquando vera Dei Ecclesia. Quod autem hoc modo à Synagoga Judaicæ defectione ad defectionem Ecclesiæ Christi in Novo Testamento valeat consequentia, supra sufficienter probavimus.

XXXVII. Sequitur nunc quarta & ultima objectio, de qua ita Becanus §. 53. *Quartò, inquit, sic objiciunt: Ecclesia comparatur lune, ut patet ex scriptura & patribus. At luna aliquando deficit; ergo etiam Ecclesia aliquando deficit. Respondeo. Hic iterum apparet, eos, qui hoc objiciunt, degeneres esse filios Ecclesiæ. Habent clara & aperta testimonia pro innocentia & integritate matris suæ, ut jam ostensum est. Cur sine causa quærunt occasionem calumniandi? Cur quæ à scriptura & patribus optimo sensu dicta sunt, sinistrè interpretantur? Esto sane: Ecclesia sit similis lune, sed in quo illi similis est? An in eo quod sicut luna sæpè deficit, sic etiam Ecclesia sæpè deficiat? Hoc dicunt qui oderunt Ecclesiam. In quo ergo? In his potissimum.*

XXXVIII. Respondemus, mendacium esse Jesuiticum, nos simili illo uti pro argumento probante vel demonstrante, sed duntaxat adhibere illud ad *thesiv* & sententiam nostram declarandam & illustrandam, quo fine etiam nos illud supra adduximus & usurpavimus; quod, quemadmodum lumen in luna modo crescit, modo decrescit; sic quoq; Ecclesia modo quoad externum splendorem ejusque visibiles notas
augeat;

augeatur, modò diminuatur: Utq; rursus modo luna lumine suo toto splendet & conspicua est; modò omni luce destituitur, & oculos nostros planè fugit; ita Ecclesia sit modo splendida & omnibus conspicua, modò planè obscurata ac invisibilis.

XXXIX. Deinde rursus nugatur Jesuita, quando cōtra nos ita vult concludere: *Qui omisis claris & apertis testimoniis pro innocentia & integritate matris sue, ejusdem allegant infirmitatem; Illi sine causa quarunt occasionem calumniandi, proindeque sunt degeneres Ecclesie filii: Atqui Lutherani id faciunt; ergo sine causa quarunt occasionem calumniandi, ac proinde sunt degeneres Ecclesie filii.*

XL. Respondemus ad Majorem, negando: qui enim illud faciunt, 1. non statim omittunt clara & aperta testimonia de Ecclesie sanctitate & integritate agentia: cum de illis suo loco agere possint, & qualis illa sit declarare. 2. Neq; occasionem quarunt calumniandi, sed veritatem divinam publicè confitendi; proindeq; non sunt degeneres matris Ecclesie, sed obedientes patris cœlestis, filii, qui hanc imbecillitatem agnoscere ac confiteri jubet.

XLI. Deinde negamus quoque Minorem; quandoquidem utrumque facimus, suo loco agentes de sanctitate Ecclesie, proindeque ejus innocentia ac integritate, allegamus omninò, & nequaquam omittimus, ad illam demonstrandam factæ scripturæ testimonia: sed ita, ut simul affirmemus, & ex eadem scriptura probemus, illam sanctitatem, innocentiam ac integritatem, non esse inhaerentem, habitualem & propriam, sed alienam forinsecus applicatam fide & imputatam, nempe ipsius Christi, & illâ solâ ipsam Deo placere, formosam & sine macula judicari, & sic gratam esse & acceptam.

XLII. Quia autem, hæc perfectio, ut diximus, aliena & duntaxat imputata est, in se autem Ecclesia omnis generis imbecillitatibus obnoxia; Illas confiteri, non est, ut diximus, degeneris filii erga matrem ingratitude; sed obedientis filii

fili erga patrem coelestem pium obsequium; qui cum de hac Ecclesiae defectione toties, & tam vehementer conqueratur, nostrum est, illam poenitente ac humili corde ultro agnoscere & confiteri: Quare de imbecillitate hac agentes & docentes, nequaquam id facimus revelandae turpitudinis vitio; sed virtutis, nempe imbecillitatis humanae attestandae ac deplorandae studio. Ipsi potius pontificii hoc nomine accusari possunt ac debent, quod degeneres aeterno patri asserenti, adeo turpiter contradicant. Taceo, si illi sint degeneres, qui Ecclesiae, quod deficere possit, tribuunt, utique ipsimet Prophetae degeneres filii facere, quippe qui multoties de Ecclesiae turpi defectione concionati sunt, cum forsitan ejusdem laudes decantare potuissent. Sane hisce nugis, non Prophetae tantum, sed potius ipse Deus impugnatur.

XLIII. Tertio, falsum quoque est, quae Scriptura & Patres optimo sensu dixerunt, nos sinistre interpretari, & calumniandi occasionem querere. Quandoquidem nequaquam calumniatur is, qui tum Satanae potentiam, tum hominum impotentiam deplorat, quod nos Lutherani facimus.

XLIV. Quarto, negat Becanus, Ecclesiam similem esse luna in eo, quod sicut luna saepe deficit, sic etiam Ecclesiam deficere, & addit, hoc asserentes odisse Ecclesiam. Videndum ergo, quomodo id probet, & in quo similitudinem constituat.

XLV. Primo, inquit, §. 54. Sicut luna in principio mensis exigua est, deinde paulatim crescit, donec plena & perfecta sit; Ita Ecclesia in principio ortus sui, exiguum terra locum occupabat, ac postea ita crevit, ut tandem toto terrarum orbe diffunderetur. Sic Augustinus in Psal. 103. circa illum versiculum: Fecit lunam in tempore, ubi ait: Intelligimus spiritualiter Ecclesiam crescentem de minimo &c. Quando obscura erat Ecclesia? quando nondum apparebat &c. Modo quam ca. us. est qui plenam lunam errat? Secundo. Sicut luna accipit lumen corporale a Sole; Ita Ecclesia accipit lumen fidei ac Sanctitatis a Christo. Sic idem Augustinus in Psal. 10. Luna, inquit, intelligitur Ecclesia, quod suum lumen non habeat, sed ab unigenito

aito Dei filio, qui multis locis in sanctis scripturis allegoricè Sol appellatus est, illustratur. Et Philo Episcopus Carpathius in Cantica Cantic. Luna comparatur Ecclesia propterea, quod quicquid habet divini luminis, id à justitia Sole illo immobili atque divino accipit. Terriò. Sicut luna mutationi obnoxia est, ita etiam Ecclesia in hac vita. Nam aliquando fruatur pace, aliquando patitur persecutiones, nunquam tamen deficit. Sic Ambrosius lib. 4. Hexamet. cap. 2. Ecclesia tempora sua habet persecutionis & pacis. Nam videtur sicut luna deficere, sed non deficit; obumbrari potest, deficere non potest. In his ergo consistit similitudo inter lunam & Ecclesiam, non item in defectione. Nam Ecclesia nunquam deficit in fide; semper firma, stabilis ac immobilis est. Et ex hac parte non lunam, sed terram imitatur juxta illud Gregorij Magni in Psal. 5. pœnit. Ecclesia dicta est terra, quia in soliditate fidei, perpetua firmitate immobiliter perseverat.

XLVI. Verùm quis non videt, Becanum comparationem imperfectè, nempe tantum augmenti ratione, instituere, cum etiam ratione defectionis Ecclesia cum luna optimè comparetur, ut illud præstitit Ambrosius lib. 4. Hexamet. cap. 2. Et Ecclesia, inquit, tempora sua habet persecutionis ac pacis. Nam videtur sicut luna deficere, sed non deficit; obumbrari potest, deficere non potest; quæ aliquando quidem in persecutionibus discessione minuitur, in martyrum confessionibus impletur; & effusi pro Christo sanguinis clarificata victoriis, majus devotionis suæ & fidei toto orbe lumen effundat. Namque luna luminis mutationem habet, non corporis, quando per vices menstruas deponere videtur lumen suum, ut mutuetur à sole. Orbis enim luna integer manet, etsi non similiter totus, ut pars ejus effulgeat. Et rursus lib. 10. in Luc. cap. 21. sub tit. de signis adventus Domini. Quemadmodum menstruis cursibus luna, vel terra oppositu, cum fuerit è regione Solis, evanescit, sic & sancta Ecclesia, cum lumini cœlesti vitia carnis obsistunt, fulgorem divini luminis de Christi radiis non potest mutuari. Namque in persecutionibus lucem Dei solus plerumque amor vitæ hujus excludit.

XLVII. Quod attinet §. 57. dicit Becanus: Ecclesiam

vigam deficere in fide; id de rota & Catholica Ecclesia intelligendum est. Ut enim non deficit ita lux lunæ, ut planè non sit luna, sic neq; Ecclesia ita deficit, ut planè non sit: corpus retinet; ut luna suum corpus; & ut luna suam ætheream naturam; sic Ecclesia suam spiritualem, quæ in fide consistit; non autem semper natura illa splendet, & in oculos incurrit. Quare ratione hujus externi splendoris, qui in visibili Ecclesia se exerit, ipsa imitatur lunam, quatenus per vices ejus lumen augetur & minuitur; ut autem illa propterea nunquam interit; sic neque Ecclesia propter illas mutationes externas interire censa est.

XLVIII. Tandem concludit Becanus §. 58. inquiens: *Miror verò Adversarios, cur hanc unam similitudinem allegant in præjudicium Ecclesiæ, quæ in favorem & commendationem illius allegari poterant. Nam in scripturis & patribus, Ecclesiæ non solum luna per allegoriam vocata est; sed etiam Sol: Hortus conclusus. Fons signatus, paradysus, columba speciosa, civitas Dei, terra viventium, mulier amicta sole Regina in vestitu de aurato. Quæ omnia honorifica sunt. Si essent boni Ecclesiæ filii, merito hos titulos suæ matri tribuerent, & ab omni calumniandi studio abstinerent. Nunc quia secus faciunt, inter eos computari debent, de quibus scriptum est. Isaia: 12. Filios enutrivit & exaltavit, ipsi autem spreverunt me.*

XLIX. Primum fingit Becanus causam mirationis, ubi nulla est; proindeque sophisticè ac dolosè agit. Allegamus enim hanc sententiam nequaquam in præjudicium Ecclesiæ, sed potius in hunc finem, ne Ecclesiæ, cum pontificiis, plus tribuamus quàm habet, & sic cum iisdem in conspectu Dei mentiamur. Neque enim hujus imbecillitatis confessio favorem & commendationem Ecclesiæ minuit, sed potius & quidem coram Deo auget. Quamdiu enim Ecclesiæ hanc suam imbecillitatem agnoscit, deplorat, simulque omnem suam fiduciam in Deo reponit, & ab illo solo conservationem desiderat & petit; tamdiu in felicissimo statu est, & verè à Deo protegitur, & cum vera fide conservatur; quippe qui cor angustum & spiritum contritum non despicit, sed humilitatem ancillæ suæ respicit, Israel puerum suum, memor misericordis.

dia sua, suscipit, & esurientes implet bonis, & divites bonis operibus Pontificios & Pharisæos dimittit inanes.

L. Esse multas alias allegorias & similitudines, quibus Ecclesia commendetur etiam in ipsa sacra scriptura, non minus inficias. Præfiguratur per civitatem sanctam Hierusalem *Apocal. 21. v. 2.* per hortum conclusum, & fontem signatum, *Cantic. 4. v. 12.* per vineam, *Psal. 80. v. 9. Cant. 2. v. 15. Esa. 5. v. 2. seqq. Jerem. 2. v. 21. & cap. 12. v. 10. Matth. 20 v. 1. seqq. Apoc. 14. v. 15* per regnum coelorum, *Matth. 13. v. 1 & c. cap. 25.* per columbam, *Cantic. 6. v. 8.* per lilia inter spinas, *Cantic. 2. v. 2.* Sic plures habet honorificos titulos allegoricos, vocatur amica Christi *Cantic. 1. v. 14.* corpus (mysticum) Christi *Rom. 12. v. 5. 1. Corinth. 10. v. 17. & cap. 12. v. 27. Ephes. 1. v. 22. 23. & cap. 4. v. 12. 16. & cap. 5. v. 23. Coloss. 1. v. 18. 24.* Domus Dei, *1. Timoth. 3. v. 15. Hebr. 3. v. 3. 6. 1. Petr. 2. v. 5. cap. 4. v. 17.* Immaculata, *Cantic. 4. v. 7. Ephes. 5. v. 27.* A Christo mundata, *Ephes. 5. v. 26. Tit. 2. v. 14.* Christo preciosa *Actor. 20. v. 28. 1. Petr. 1. v. 18.* Super Christum fundata. *Esa. 28. v. 16. Psal. 118. v. 22. Matth. 16. v. 18. cap. 21. v. 42. Luc. 20. v. 17. Actor. 4. v. 11. 1. Corinth. 3. v. 11.* Sponsa Dei, *Psal. 45. & 10. 11. 12. Ezech. 16. v. 8. Os. 2. v. 19. Matth. 6. v. 15. 2. Corinth. 11. v. 2. Ephes. 5. v. 32. Apoc. 19. v. 7. cap. 21. v. 2. 9.* Sanè hosce & similes titulos Ecclesie, ab ipso Spiritu Sancto tributos, ipsi non denegamus, sed libenter ac reverenter tribuimus, quandiu Christum sponsum suum sequitur, & ejus vocem audit: Quando verò secus facit, non est, ut miretur Jesuita, si eam lunæ similem dicamus.

LII. Sic autem vult argumentari Becanus: I. Qui sunt boni Ecclesie filii; illi hos enumeratos honoris titulos suæ matri, Ecclesie, tribuunt; At Lutherani hos enumeratos honoris titulos Ecclesie non tribuunt. Ergo Lutherani non sunt boni Ecclesie filii. Deinde: Qui lunæ comparant Ecclesiam, illi ab omni calumniandi studio non abstinent: Lutherani illud faciunt: Ergo ab omni calumniandi studio non abstinent. Tertio: Qui hos enumeratos, & similes honoris titulos Ecclesie non tribuunt, sed lunæ comparant, de illis scriptum est illud *Es. 1. v. 2. Filios enutritivi & exaltavi, ipsi autem spreverunt me;* Atqui Lutherani hos titulos Ecclesie non tribuunt, sed lunæ

comparant; ergo de Lutheranis scriptum est illud Esaie &c.
LII. Respondemus ad primi syllogismi Minorem, illam negando. Quandoquidem contrarium jam modo probavimus, ac oculariter demonstravimus. In secundo primum, negamus Majorem. Non enim calumniandi studio Ecclesiam lunæ comparamus, sed veritatis confitendæ amore, & quia scimus infirmitatem Ecclesiæ agnoscere, fateri ac deplorare, gratum esse in auribus & oculis Jehovæ. Deinde ad Minorem dicimus, quòd laboret fallacia à dicto secundum quid. Non enim comparamus illam tantum lunæ, sed sponsæ quoque, domui etiam, in qua habitat ipse Deus &c. sic multos alios honorificos titulos illi tribuimus, ut patet. In tertio argumento Major laborat vitio compositionis & divisionis: perperam enim hæc ita conjunguntur; *honorificos titulos Ecclesiæ non tribuere, sed lunæ comparare.* Nam qui primum non facit, ad illum quidem posset locus ex Esaia allegatus accommodari, nequaquam verò qui alterum facit. Nam qui lunæ Ecclesiam comparat, tantum abest, ut ejus honori detrahat, ut potius quando hoc agnoscit, cultum Deo gratum & acceptum præstet. Ecclesia itaque pontificia & Jesuitica, quia illam suam imbecillitatem non agnoscit, & lunæ comparari nequaquam paritur; sequitur quod Deo grata esse, & placere nullo modo possit. Minorem deinde simpliciter negamus, quippe qui utrumque facimus, & Ecclesiæ suos honorificos titulos tribuimus, & ejus imbecillitatem, quam in terris hisce militans in carne sua secum circumfert, agnoscimus, conquerimur, & Deum invocamus, ut ipse suam Ecclesiam conservet, confortet ac corroboret, cum ex se ipsa, & à se ipsa nihil possit; sed omne auxilium ac sustentationem omnem à Deo suo speret & expectet.

LIII. Atque sic luce meridiana clarius lucet, Becanum non argumenta proposuisse & objecisse, sed nugas meras; & quidem adeò jejunas ac vanas, ut vel tyro illas animadvertere, & quasi manibus palpare possit ejus affectatum sophisticandi studium, quo diversissimos confundit respectus, quorum ratione prædicata variare debent.

Ad Præstantissimum ac eruditissimum
Dn. Respondentem.

Non errare Papam, qui dixerit, errat ut
ipse;
Errat, & haud Solem dixerit esse Papam.
Error in errore est, Sol est erratile stella:
Et non erraret Sol Papa? stulte nega.

M. Nicolaus Pompejus,
Lufatus Gollensis.

Est equidem CHRISTI dilecta Ecclesia
Sponsa, (cat.
Sæpeq; ceu plenâ Cynthia luce mi-
Ast velut ista suis maculis conspecta vide-
tur:

Sic Domini videas vix sine labè gregem.
Olim labe carens omni super astra micabit.
MARTINOUT STEGI præside ritè tenes.

Casparus Leupoldt Sprembergâ Lu-
fatus, S.S. Tebol. Stud.

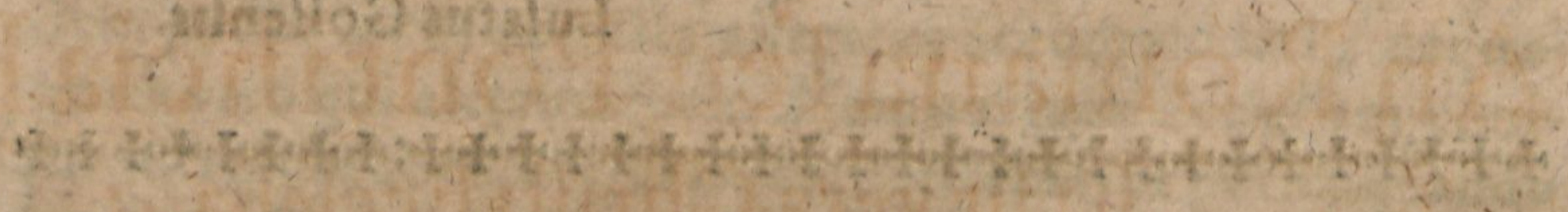
SOLI DEO GLORIA.

Ad Festivitatem de cruce...

Non est in peccatis...
Et non erit in peccatis...

M. Nicolaus...

Est quidem...

Aliter...

Sic...

Olim...

Martin...

SOLI DEO GLORIA

99 A 6900

ULB Halle 3
002 622 092

SB

Repro

VD 77

58

I TERTII
Confessionem

TIO XX.
inens
ARTICULI VII.

eclesia,

ecie,
entis nostris po-
aminatis: quibus pro-
n errare posse:

osita
mia VVittebergensi,

S I D E
RTINI S.S. Th.

rimario, Facult. Theol.
li Arcis Præposito,

DENTE
D Straupizensi Lusato.
Collegii Veteris
Sept.

BERGÆ,
AUERBACH, Acad. Typogr.
DC XXX.